

4. Енциклопедія сучасної України в електронному вигляді/“Екстремізм”/http://esu.com.ua/search_articles.php?id=18837
5. Цивільний Кодекс УРСР, 1922р.
6. Цивільний Кодекс УРСР, 1963р.
7. Цивільний Кодекс України, 2003р.
8. Коротаєвський Л. “Рада підтримала в першому читанні закон про протидію булінгу”/Офіційний сайт hromadske.ua.
9. Розділ Міністерства освіти і науки “Організації, які займаються проблемами булінгу в Україні”/Офіційний сайт mon.gov.ua.
10. Офіційний сайт громадської організації «STUDENA»/Розділ “Про нас”/https://studena.org/pro-nas/
11. Офіційний сайт Українського інституту дослідження екстремізму/Розділ “Про нас”/http://uire.org.ua/category/pro-nas-uk-uk-uk-uk/
12. Офіційний сайт Жіночого консорціуму України/Розділ “Про нас”/https://wcu-network.org.ua/ua/about/organization

Слухач 5-В курсу Навчально-наукового інституту заочного та дистанційного навчання Національної академії внутрішніх справ

Сахаров Сергій Павлович¹

МІСЦЕ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ СЕРЕД ПРАВОВИХ СИСТЕМ СВІТУ

Дана тема є досить актуальною, оскільки немає чіткої відповіді на питання: «До якої правової сім'ї належить сучасна правова система України?» Адже сьогодні ми можемо спостерігати безліч концепцій та точок зору з приводу цього питання. У період існування СРСР, безумовно, можна було говорити про соціалістичну правову сім'ю, до якої і була класифікована українська правова система. Сьогодні ж слід розглядати питання формування самостійної правової системи України, яке, на мою думку, є складним і досі не вирішеним. Адже правові системи розвиваються, зближуються, взаємодіють, відбувається розбудова громадянського суспільства, збільшується вплив міжнародного права.

Тому метою моєї роботи є аналіз правової системи України, а також розгляд правових систем світу, пошук їх взаємозв'язку та місця національної правової системи України серед останніх.

Оскільки дана тема є актуальною, то слід сказати, що її розробкою займалися багато науковців, таких як: С.С. Алексєєв, В.К. Бабаєв, В.Д. Бабкін, Є.В. Бурлай, О.М. Васильєв, А.П. Заєць, О.В. Зайчук, Ж.-Ж. Карбоньє, Д.А. Керімов, М.І. Козюбра, та ін.

Більшість вітчизняних науковців поділяють усі правові системи на такі групи: англосаксонську, романо-германську, слов'янську правові сім'ї і мусульманське право. Хочу звернути увагу на думку Л.А. Луць, яка є досить доречною, як на мене, що сьогодні можна говорити і про новий тип правової системи – міждержавний, який виникає під час таких процесів як глобалізація та регіоналізація. Це пов'язано, перш за все, з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу. Варто згадати про так звані «гібридні» правові системи, які не належать до жодної із класифікованих систем, але існують, розвиваються, мають певні схожі та відмінні риси з іншими системами. До таких можна віднести системи скандинавських та латиноамериканських країн.

На мою думку, щоб вирішити питання місця правової системи України серед правових сімей світу, варто звернутися до історичного аспекту розвитку держави. Адже починаючи з Київської Русі, існування Галицько-Волинської держави, періоду

¹ Науковий керівник: Харченко Н.П.

національно-визвольної війни, правова система формується і далі розвивається. Особливо становлення правової системи здійснюється під час існування УНР, ЗУНР, створення Центральної Ради. Але найбільшого впливу правова система зазнала у радянський період. Адже право було заідеологізованим, принижувались людські цінності, заперечувався поділ влади на законодавчу, виконавчу і судову. Відповідно до тези В.І. Леніна про те, що радянська держава не визнає нічого приватного, заборонялися приватна підприємницька діяльність, валютні операції, комерційне посередництво та ін. Суворо регламентувалися цивільні договори. Повноваження суб'єктів господарської діяльності обмежувалися плановим веденням економіки, усуспільненням власності, націоналізацією підприємств, банків та ін. Сучасна правова система почала формуватись після проголошення незалежності України.

Сьогодні існує досить багато точок зору з приводу того, до якої правової сім'ї належить правова система України. Варто їх розглянути.

1. Досить багато вчених відносять правову систему України до романо-германської правової сім'ї. Мені імпонує ця думка лише частково, оскільки повністю я не можу віднести правову систему України до цієї правової сім'ї. Але такий висновок слід робити лише, проаналізувавши ряд ознак: 1) основним джерелом права є нормативно-правовий акт; 2) поділ права на приватне та публічне; 3) кодифікація правових норм.

Що ж до практики суду, то вона не є офіційним джерелом у державі, але використовується у випадках певних колізій, тобто як неофіційне джерело права.

2. Інші вчені вважають, що краще говорити про Україну як члена постсоціалістичної правової сім'ї. Вони вважають, що нині ця система має певною мірою перехідний характер, зберігаючи ряд колишніх ознак й інтенсивно набуваючи ряд нових [1 с. 25].

Але найбільшою мірою відрізняється існуюча в Україні правова система від романо-германської, як і інших правових систем, співвідношенням норм та галузей публічного і приватного права. Українське право, як галузей публічного і приватного права. Українське право, як соціалістичне право взагалі, є переважно публічним, що зумовлюється характером існуючих суспільних відносин. Романо-німецька ж система, навпаки, при всій наявності галузей публічного права, тобто норм, які регулюють суспільні відносини, учасниками яких є громадяни. Щоправда, розвиток системи українського права йде ним по шляху розширення в ньому засад приватного права, а розвиток романо-німецьких правових систем – по шляху посилення публічних засад [3, с. 21].

Своєрідною видається позиція В.Н. Синюкова, який пропонує віднести правову систему України до слов'янської правової сім'ї. На основі її самобутності, обумовленої не тільки техно-юридичними, формальними ознаками, а й глибокими соціальними, культурними, державними починаннями життя слов'янських народів [4, с. 167]. В.Н. Синюков розглядає доктрину слов'янського права на прикладі російського права, звертаючи увагу на економічний розвиток, колективне господарювання, самобутність російської державності, статус особистості.

Також можна розглядати так звану синтезовану концепцію щодо поставленого питання, яка полягає у віднесенні країн центральної Європи до романо-германського права, а прибалтійських – до скандинавського права. Що ж до України та її близьких сусідів – Росії і Білорусі, то вони належать до слов'янської правової сім'ї.

Таким чином, проаналізувавши вищезазначені концепції, я вважаю, що Україну цілком не можна віднести до якоїсь однієї правової сім'ї, оскільки вона перебуває у процесі становлення. Крім того, сучасна правова система України почала формуватись з моменту проголошення її незалежності, а тому про Україну слід говорити як про молоду державу, яка знаходиться у процесі розвитку. Так, на мою думку, на даному етапі Україну слід визначати як державу перехідного типу, тобто яка знаходиться на

стадії формування її правової системи. Я згідна із науковцями, які підтримують першу точку зору, у тому, що найбільше спільних рис Україна має із романо-германською правовою сім'єю, але це не означає, що у процесі формування вона приєднається до цієї сім'ї. Це звичайно і не означає протилежного, але у процесі розвитку можливе як приєднання до романо-германської правової сім'ї, так і взагалі формування власної, чи запозичення якихось визначальних аспектів із декількох правових систем. Тому це питання часу, яке потребує подальшого розгортання, вивчення і удосконалення, а також нових підходів розгляду.

Список використаних джерел:

1. Погоріло В. Правова система України – стан та перспективи розвитку / В. Погоріло, М.Малишко // Віче. – 1993. – вересень. – С. 25.
2. Опришков В.Ф. Систематизація законодавства України – новий стан його вдосконалення / В.Ф. Опришков // Віче. – 1999. – листопад. – С. 87.
3. Давид Р. Основне правовые системы современности / Р. Давид. Пер. с франц. – М.: Международные отношения, 1999. – 400 с.
4. Синюков В.Н. Российская правовая система / В.Н. Синюков. – М., 1994. – 398 с.

Курсант 109 групи Навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ;

Світловський Филип Едурдович¹

ІДЕАЛЬНА ФЬЮЧЕРМОДЕЛЬ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ СУСПІЛЬСТВА

Що саме потрібно розуміти під поняттям – політична система – це впорядкована, складна, багатогранна система державних і недержавних стосунків соціальних (суспільних та політичних) інститутів, що виконують певні політичні функції.

Є три основні чинники, що впливають на становлення політичної системи:

Перше – національна свідомість – сукупність соціальних, економічних, політичних, моральних, етичних, філософських, релігійних поглядів, норм поведінки, звичаїв і традицій, ціннісних орієнтацій та ідеалів, в яких виявляються особливості життєдіяльності націй та етносів.

Друге – законслухняність – здатність, спроможність людини (особистості) поважно, шанобливо ставитися до існуючих рішень, настанов, відповідних імперативів влади, дотримуватися їх, визнавати й шанувати суспільні авторитети, виконувати свої громадянські, суспільні обов'язки.

Третє – менталітет (від лат. mental – розум, розумовий) – система переконань, уявлень і поглядів індивіда або суспільної групи, відтворення сукупного досвіду попередніх поколінь.

Кожен громадянин повинен розуміти, що він є невід'ємною частиною політичної системи. Всі громадяни без виключення є безпосередніми учасниками соціальних інститутів. Маленькою деталлю у великому механізмі, забравши, яку він потребуватиме заміни, або і взагалі повного перезавантаження. Не можна однозначно наголошувати на першочерговості одного окремого елемента. Всі частини механізму є однаково важливі. Але є і ті без яких механізм, тобто у нашому випадку система, різко припинить своє існування, або ж безповоротно погіршиться.

Розуміючи свою значущу роль, службові особи (верхівка) й середній прошарок соціальних інститутів використовують своє професійне становище не за призначенням. І ось тоді починається так звана криза політичної системи. Коли свідомий середній клас суспільства, дивлячись на несправедливість, нерівність прав і свобод людини,

¹ Науковий керівник: Сербіна Н.О.